

דבר ה' אל יחזקאל הכהן/הנביא מרתק, מכיוון שבאותו נשימה אלוהית ממש נקשרת פעולת התשובה ותכנית המקדש. אין שום דבר מופשט בדברי האלוהות אל יחזקאל בנבואה הזו: "וְאִם־נִקְלְמוּ מִכָּל־אֲשֶׁר־עָשׂוּ צִוְיֹת הַבַּיִת וְתִכְנְנֹתָו וּמוֹצְאָיו וּמוֹבְאָיו וְכָל־צִוְיֹתָו וְאֵת פְּלִי־חֲקֹתָיו וְכָל־צִוְיֹתָו וְהִנֵּה אֹתָם וְקָבַב לְעֵינֵיהֶם וַיִּשְׁמְרוּ אֶת־פְּלִי־צִוְיֹתָו וְאֵת־פְּלִי־חֲקֹתָיו וַעֲשׂוּ אוֹתָם" (יחזקאל מ"ג, 11), אם יצטערו על התנהגותם הרעה, ואני משערת שבתוך כך מובלע גם שלא ירצו לשוב להתנהגות זו, אז – הנה לך ולמד אותם את תכנית המקדש. למד אותם ממש את מידות ומבנה הבית.

כלומר, אלהים אומר לנביא שבמידה ואכן עם ישראל מחליטים להתנער מחטאייהם – אז הדבר הראשון שהם צריכים כולם ללמוד הוא את מבנה הקודש – על כל צורותיו, פינותיו, הכניסות והיציאות ממנו. הקודש אינו נסתר ומוחבא אלא גלוי לעיני רוחם של כולם. הייתי עשויה לחשוב שדבר ראשון שעושים אחרי התנערות מחטא הוא הטהרות – וזה אכן יגיע בהמשך הפטרה כאשר מתוארת עבודת הכהנים בהקריבם פר חטאת. אך הקרבן מתקיים (בעיני רוחו של יחזקאל) רק אחרי שנודעו מידות המקדש, ומקומו ומידות המזבח אשר בתוכו. כפרה על העם יכולה להתקיים רק לאחר שניתן לדמיין יחד, איזושהו מרחב מדומיין משותף – כזה שבו פרטי הפרטים של כל פינה וגובה כל קיר חרוטים במוח של כולנו.

הדבר מזכיר לי "ארמון זכרונות, (Memory palace/Method of loci) "שיטה קדומה (המוכרת עוד מימי יוון העתיקה) לשימור כמות גדולה של מידע. ישנן דרכים רבות לזכור מידע בעזרת הטכניקה הזאת, כאשר הרעיון הבסיסי הוא כזה: דמינו מבנה שאתם מכירים היטב, עברו חדר חדר ומסדרון מסדרון ושימו לב לכל הפרטים שבמבנה. לאחר שיש לכם תמונה מדויקת ורבת רבדים, התחילו "להניח" מילים או רעיונות בתוך המבנה, באופן שיהיו בעלי משמעות עבורכם. לדוגמא, אם רציתי להתחיל דרשה בכך שהברך שלי כואבת, אני "נכנסת" בעיני רוחי אל מבואת הבית ו"רואה" דבר ראשון שולחן עם רגל שבורה. צריך כמובן לחזור על כך שוב ושוב ולשנן זאת מספר פעמים, אבל בסוף נתפס הדבר בזיכרון, והמילים מקבלות בתודעה שלנו נפח של צורה ומרחב.

עכשיו נחזור אל הפטרה שלנו ואל הפרשה ואל השאלה למה כל כך דחוף לנו לשנן שנה אחרי שנה את כל מידות המשכן והמקדש? בארץ ישראל ובגלות, במדבר, במקדש שלמה ובחזיונותיו של יחזקאל הכהן על נהר כבר. פעם אחר פעם נדרש העם לחזור אל "מקדש הזיכרונות" ולטייל בתוכו, לבסס שוב את קיומו של מרחב משותף ולרדת לפרטים של אותו מרחב. תפקיד דומה שיחק אולי הטקסט התורני עצמו על נבכי פרשותיו ופסוקיו, ומאוחר יותר שביליה של ארץ ישראל.

השאלה היא מה עושים היום כאשר התורה לא מהווה מרחב מוכר לכל העם, וארץ ישראל אינה בהכרח גיאוגרפיה משמעותית בעיניהם של חלקים אחרים ומבנה המקדש בוודאי שאיבד ממעמדו בעיני רבים מאתנו. השאלה הגדולה היום היא כיצד יוצרים "ארמון זיכרונות" שישב היטב בראש של כולנו, שכל אחת ואחד מאתנו יוכל לגשת אליו ולטייל בתוכו, בתוך עצמינו ובו בזמן לפגוש בו אחרים? כל ניסיון לתיקון וריפוי וכפרה על חטא וחזרה בתשובה לא יתרחשו כל עוד אנחנו לא מצליחים ליצור למען עצמינו מרחב מדומיין משותף.

שבת שלום